

**การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนใน
องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดร้อยเอ็ด**
**Participation in Community Development According to People's Morality in Beuang
Nakorn Subdistrict Administrative Organization Thawatburi District, Roi Et Province**

พระครูสุวรรณชัยสุนทร อชิโต (นารณ์บำรุง)

พระครูสุตวรธรรมกิจ

สยามพร พันธุ์ไชย

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

Phrakhru Worathamchaisoonthorn Achito (Nartbamrung)

Phrakhrusutaworathammit

Siamporn Panthachai

Master of Public Administration Program Roi Et Buddhist college

E- mail: 6341702004@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ: 13 กุมภาพันธ์ 2566; วันที่แก้ไขบทความ 14 มีนาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 4 เมษายน 2566

Received: February 13, 2023; Revised: March 14, 2023; Accepted: April 4, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัจธรรมกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดร้อยเอ็ด 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักสัจธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดร้อยเอ็ด ดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 308 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา โดยการวิเคราะห์ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทและสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก

2. การบูรณาการหลักสัจธรรม 6 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนเห็นด้วยกับ

การประยุกต์หลักสาราณียธรรม 6 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. หลักสาราณียธรรม 6 กับหลักการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($R=0.824^{**}$)

4. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งจำแนกเป็นปัจจัยหลักสาราณียธรรม 6 ด้าน คือ 1) เมตตาโมกขกรรม เป็นความคิดที่ดี มองโลกในแง่ดีมีความปรารถนาดีต่อกัน รักและเมตตาต่อกัน คิดแต่เรื่องที่ดีสร้างสรรค์ให้กัน ไม่มีความหึงหวง ไม่มีอคติ ให้โอกาสซึ่งกันและกันและให้อภัยซึ่งกันและกันเสมอ 2) เมตตาจริกรรม พูดแต่สิ่งที่ดี พูดด้วยเจตนาที่เป็นความหวังดี พูดให้กำลังใจ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดซ้ำเติมบั่นทอนกำลังใจ ไม่นินทาใส่ร้ายทั้งต่อหน้าและลับหลัง พูดคำแนะนำที่ดีและมีประโยชน์ ไม่โกหกหลอกลวง 3) เมตตากายกรรม ทำดีต่อกัน ช่วยเหลือกันทางกายด้วยความนอบน้อม รู้จักให้เกียรติ ไม่เบียดเบียนหรือรังแกกัน ไม่ทำร้ายกันให้ทรมาน ทำสิ่งที่ถูกต้องตลอดเวลา 4) สาธารณโภคี แบ่งปันประโยชน์ร่วมกันด้วยความเป็นธรรมแม้สิ่งนั้นได้มาเพียงเล็กน้อยแต่แจกจ่ายเพื่อร่วมบริโภค แบ่งปันความสุขร่วมกัน 5) สีลสามัญญตา ประพฤติในสุจริตความดีอย่างสม่ำเสมอ ประพฤติตนมีระเบียบวินัยเหมือนผู้อื่น ไม่ประพฤติในทางที่แตกแยกจนถูกผู้อื่นรังควานหรือดูถูกหมั่นคณะ 6) ทิฐุสามัญญตา เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ยึดมั่นในหลักความดีมีเหตุผลเป็นอุดมคติอย่างต่อเนื่อง กับหลักการมีส่วนร่วม 4 ประการ ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผล

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การพัฒนาชุมชนวิถีพุทธ, การพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรม

Abstract

This research study has the objectives of 1) to study the participation in community development according to the way of life of the people in Beuang Nakorn Subdistrict Administrative Organization. Thawatburi District Roi Et Province 2) to study the relationship between Sāraṇīyadhamma principles and participation in community development according to the moral way of the people in Beuang Nakorn Subdistrict Administrative Organization Thawatburi District Roi Et Province 3) To study the approaches for the integration of Sāraṇīyadhamma to promote participation in community development according to the Dhamma way of the people in Beuang Nakorn Subdistrict Administrative Organization. Thawatburi District Roi Et Province Carry out research with integrated research methodology.

Data was collected using a questionnaire. from a sample of 308 people Data were analyzed by descriptive statistics. By analyzing the frequency, percentage, mean, standard deviation. The hypothesis was tested using Pearson's correlation coefficient analysis. 10 photographs/person were interviewed with key informants. Data were analyzed using context analysis and data synthesis according to research objectives. The results showed that

1. Participation in community development according to the moral way of the people in Beuang Nakorn Subdistrict Administrative Organization Thawatburi District Roi Et Province, it was found that the people participated in community development according to the Dharma way, including all 4 aspects, were at a high level.

2. Integration of the *Sāraṇīyadhamma* 6 principles to promote participation in community development according to the moral way of the people in Beuang Nakorn Subdistrict Administrative Organization. Thawatburi District Roi Et Province, it was found that the people agreed with the application of the Saranee Dharma 6 principle to promote participation in community development according to the moral way of the people in Beuang Nakorn Subdistrict Administrative Organization. Thawatburi District Roi Et Province Overall, it was at a high level.

3. *Sāraṇīyadhamma* 6 and the principle of participation to promote community development according to the moral way of the people in Beuang Nakorn Subdistrict Administrative Organization. Thawatburi District Roi Et Province Overall, there was a high positive correlation ($R=.824^{**}$).

4. Guidelines for promoting participation in community development of the people in Bueng Nakhon Subdistrict Administrative Organization Thawatburi District Roi Et Province Which is classified as the main factor of *Sāraṇīyadhamma* in 6 aspects: 1) Metta Mano Kamma is a good idea. optimistic, have good wishes for each other love and kindness Think only of creative things for each other. No jealousy, no bias, always give each other a chance and forgive each other. 2) Mettawajikarma, saying only good things speak with good intentions encouragement no slander Don't say it over and over and undermine your morale. Do not gossip and slander both in front and behind your back. Say good and useful advice. Do not lie and deceive. 3) Be kind to the body, do good things to each other, help each other bodily with humility. know how to honor not harass or bully each other Do not hurt each other to suffer Do the right thing all the time 4) Satharana-bhogi, share common interests with fairness, even if it is

obtained only in small amounts, but distributed for common consumption. Share happiness together. 5) Silasamanyuta Behave in good faith consistently Behave with discipline like others Do not behave in a way that is divided to the point of being harassed by others or insulting the group. 6) Titthi Samanayuta respect the opinions of others Adhere to the principles of goodness, reason, and ideals continuously. with 4 participation principles, consisting of 1) Participation in decision-making, 2) Participation in operations, 3) Participation in receiving benefits, and 4) Participation in inspection and evaluation.

Keywords: participation, Buddhist Community Development, Community development according to *Sāraṇīyadhamma*

บทนำ

กระบวนการพัฒนาของประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะรับวัฒนธรรม ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของต่างถิ่นเข้ามาพัฒนาประเทศมากยิ่งขึ้น จนอาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันสังคมไทยถูกครอบงำด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทางความคิด และภูมิปัญญาตะวันตกจนตกเป็นทาสของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม วัตถุนิยมและบริโภคนิยม ตลอดจนกระแสความทันสมัยที่มาจากโลกตะวันตกและมีอิทธิพลครอบคลุมทั่วโลก คนไทยและสังคมไทยได้ถูกกระแส เหล่านี้ผลักดันให้ปรับเปลี่ยนความคิด คุณค่า และความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตจนก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ พร้อมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ของโลกที่ผันแปรไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งล้วนมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน จึงเป็นเหตุให้ “สังคมมี ปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน” ชุมชนเป็นสังคมขนาดกลางที่เชื่อมโยงสังคมขนาดเล็ก คือ บ้าน วัด โรงเรียน กับสังคมใหญ่ คือ ประเทศชาติ และโลก ชุมชนมีทั้งบุคคล องค์ความรู้และ สถานที่ที่สามารถให้การศึกษา ในการพัฒนาคน ให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพชุมชนหรือท้องถิ่นจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่เป็นอยู่ ในสังคมนั้น ๆ จะมีวิถีชีวิตตามสภาพของแต่ละท้องถิ่นสามารถนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นนั้น ๆ มาใช้ได้อย่างมีคุณค่า เกิดประโยชน์ และรู้จักวิธีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ให้คงอยู่กับชุมชน สิ่งที่มีคุณค่าต่อการดำรงวิถีชีวิตที่แท้จริง นั่นคือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่ได้สั่งสมจาก ประสบการณ์ของคนในชุมชนมาเป็นเวลานาน มีการเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน มีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งด้วยวิธีการที่ง่ายและเหมาะสมตามสภาพของแต่ละท้องถิ่นหากพิจารณาอย่างรอบด้านแล้ว พบว่า ชุมชนในยุคปัจจุบันมีความอ่อนแอ เนื่องจากขาดวัฒนธรรมในความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความรักความหวงแหนในชุมชนน้อยลง เกิดการ เปลี่ยนแปลงในชุมชนทุก ๆ ด้าน รวมทั้ง สภาพปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย การแก้ไขปัญหานั้นทำได้ยากขึ้น ศักยภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้หายไป ชุมชนจึงขาดรากฐานในการพัฒนา

ตนเอง แต่ในทางตรงข้ามชุมชนที่มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองได้อาศัยวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรมความเชื่อและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นใน ชุมชน มีจิตวิญญาณผูกพันกัน มีความรักใคร่ สามัคคีช่วยเหลือแบ่งปันกันสามารถควบคุม และจัดการปัญหาท้องถิ่นด้วยภูมิปัญญาของ ตนเองในด้านต่าง ๆ เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง พร้อมรับผลกระทบจากภายนอกได้ (อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์, 2540) การจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนววิถีพุทธ นับเป็นบทบาทที่สำคัญอีกครั้งหนึ่งที่แสดงถึงความพยายามนำแนวคิดที่เคยมีมาแต่อดีตซึ่งศาสนาเคยให้ผู้คนมาแล้ว เพราะวัดในอดีต ไม่ได้สอนเรื่องจิตใจอย่างเดียว หากแต่ยังอำนวยความสะดวกทางวัตถุแก่บุคคล เช่น เป็นแหล่งสมบัติกลางแก่ชุมชนสามารถหยิบยืมมาใช้ได้ ในด้านสังคมนั้นวัดยังเป็นสถานที่พบปะ ประชุม สังสรรค์ ในคราวที่มีงาน เทศกาลต่าง ๆ นอกจากนั้น พิธีกรรมต่าง ๆ ยังสามารถหล่อหลอมจิตใจของชาวบ้านทุกคนเป็นหนึ่งเดียวกันได้ แม้กระทั่งยามมีข้าศึกศัตรู เข้ามารุกราน ยังได้อาศัยพระผู้ทรงวิทยาคม เป็นเป็นศูนย์รวมจิตใจให้มีความกล้าหาญ ปกป้องถิ่นกำเนิดของตน สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่อยู่ในความทรงจำของผู้คนที่ผ่านวัยมาไม่น้อย กว่า 40 - 50 ปี คำว่า ชุมชนวิถีพุทธ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ทุกคนมองเห็นว่าน่าจะเป็นทางออกหนึ่งของสังคมไทย ดังนั้นจึงต้องมีการเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ให้ยึดวิถีพุทธมาใช้ในการดำเนินชีวิต คือ การบริโภครอบคอบเพื่อความทุกข์เวทนาเกิด จากทางสรีระภาพหรือความจำเป็นทางชีวภาพ เพราะถ้าหากไม่ได้รับการบำบัด ร่างกายไม่สามารถดำรงอยู่ได้ปัญหาก็ไม่สามารถเกิดได้ เพราะปัญหาเป็นสิ่งที่ช่วยระงับความทุกข์ได้ อย่างแท้จริง เมื่อปัญหาเกิดมนุษย์ก็จะสามารถบรรลุไปถึงขั้นความสุขในระดับที่ถือว่า เป็นระดับความสุขที่ไม่จำเป็นต้องบริโภครอบคอบแล้ว เช่น ความสุขจากการมีความเมตตา กรุณาผู้อื่น หรือความสุขจากการช่วยเหลือผู้อื่น ให้ความทุกข์ของเขาสงบลง (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2543 หน้า 227)

ยุคโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลให้สังคมโลกมีลักษณะเป็นพลวัตที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทั้งด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี ความคิด เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการเมือง หรือที่เราเรียกว่า “กระแสโลกาภิวัตน์” (Globalization) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว สำหรับประเทศไทยนั้นได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการพัฒนายุทธศาสตร์ของไทย 6 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาท้องถิ่นยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ ด้านการบริหารงาน ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการองค์กร ที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

สังคมไทยเป็นสังคมพุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ของประเทศ การพัฒนาชุมชนโดยบูรณาการตามแนวทางหลักธรรมในพระพุทธศาสนาจึงน่าจะเป็นกระบวนการเสริมสร้างให้ชุมชนมีการรวมตัวอย่างเข้มแข็ง ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการร่วมคิดร่วมเรียนรู้สู่การปฏิบัติ มีการจัดการองค์ความรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย ตามภูมิสังคม

ที่เหมาะสมสอดคล้องกับการ ดำเนินชีวิตบนฐานทรัพยากร ภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมชุมชน ด้วยความรอบคอบและ ระมัดระวัง มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรัก ความเอื้ออาทร มีความสามัคคี เสียสละ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองและผู้อื่น จึงเป็นการอัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็น หลักในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อมุ่งไปสู่ความสุขที่เกิดจาก ความสมดุล ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้ ชุมชนสามารถบริหารจัดการใช้ประโยชน์จากทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคมทุนทาง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ อย่างมีดุลยภาพสอดคล้อง เชื่อมโยงกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนตามวิถีชีวิตของพุทธศาสนิกชน ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาชุมชนและการสร้างเครือข่ายชุมชนโดยบูรณาการตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสราณียธรรมกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักสราณียธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชน จำนวน 308 คน ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักสราณียธรรม 6 กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 10 รูป/คน ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้บริหารผู้นำชุมชน นักวิชาการพัฒนาชุมชนและประชาชน วิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 12 หมู่บ้าน จำนวน 1,323 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการคำนวณตามสูตรทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 308 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มาตรฐาน 5 ระดับ (5 Rating Scale) โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพดังนี้

1.2.1 ลักษณะเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนา 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและหลักสภาราษฎร 6 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด และเพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักสภาราษฎร 6 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรม

1.2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาหลักการและทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและหลักสภาราษฎร 6

2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

3) ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4) สร้างเครื่องมือ

5) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

6) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

1.2.3 การตรวจสอบคุณภาพโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย (Item-Objective Congruence Index : IOC) ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 - 1.00 ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ชุด นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.801

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสุตรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด ประสานกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร และกำนันตำบลบึงนคร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ดำเนินการเก็บข้อมูลกับประชาชนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 308 ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง นำไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของ แบบสอบถามโดยใช้ตารางแสดงค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งเป็น 5 กลุ่ม จำนวน 10 รูป/คน ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ นักวิชาการ และประชาชน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview) ที่ผู้วิจัย พัฒนาขึ้น โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด ประสานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ กำหนดวัน เวลา และสถานที่และดำเนินการสัมภาษณ์ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) สังเคราะห์ข้อมูลวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ	3.70	0.83	มาก
๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.71	0.85	มาก
๓. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.82	0.86	มาก
๔. ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผล	3.77	0.81	มาก
รวม	3.75	0.84	มาก

จากตารางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลคำเตยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X}$ = 3.82, S.D. = 0.86) รองลงมา คือ และด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผล ($\bar{X}$ = 3.77, S.D. = 0.81) และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X}$ = 3.71, S.D. = 0.85) ด้านที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 3.70, S.D. = 0.83)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบูรณาการหลักสราณียธรรม 6 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 2 แสดง ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบูรณาการหลักสราณียธรรม 6 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม

หลักสราณียธรรม 6	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านเมตตาการุณกรรม	4.30	0.86	มาก
๒. ด้านเมตตาวิจิตรกรรม	4.09	0.89	มาก
๓. ด้านเมตตาโมกขกรรม	4.15	0.84	มาก
๔. ด้านสาธารณโภคิตา	4.35	0.86	มาก
๕. ด้านศีลสามัญญตา	4.27	0.84	มาก
6. ด้านทวิญญูสามัญญตา	4.28	0.86	มาก
รวม	4.24	0.87	มาก

จากตารางการบูรณาการหลักสราณียธรรม 6 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านที่มีค่าระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ด้านสาธารณโภคิตา ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.86) รองลงมา คือ ด้านเมตตาการุณกรรม ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = 0.86) ด้านทวิญญูสามัญญตา ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.86) ด้านศีลสามัญญตา ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.84) และด้านเมตตาโมกขกรรม ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = 0.80) ตามลำดับ ด้านที่มีค่าระดับความคิดเห็นของประชาชนในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ ด้านเมตตาวิจิตรกรรม ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.78)

3. หลักสารณียธรรม 6 มีความสัมพันธ์กับหลักการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมี ระดับความสัมพันธ์สูงมาก

ตารางที่ 3 หลักสารณียธรรม 6 มีความสัมพันธ์กับหลักการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชน

หลักสารณียธรรม 6	การมีส่วนร่วมของประชาชน	
	ค่าสหสัมพันธ์	.824**
	P	0.01
	ระดับความสัมพันธ์	สูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรม โดยสรุปดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานให้ประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอแนะความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ควรเปิดโอกาสและช่องทางการรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชน แล้วนำไปกำหนดในแผนงาน มีการประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมพัฒนาที่จะนำไปดำเนินการในชุมชน โดยให้ครอบคลุมพื้นที่ มีกิจกรรมพัฒนาชุมชนควรเป็นกิจกรรมที่ชุมชนเสนอความต้องการ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในแก้ไขปัญหาอุปสรรค โอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาต่างๆ มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ได้ดำเนินการในกิจกรรมการการณรงค์ต่างๆ ที่กำหนดในแผนการดำเนินงานพัฒนาและเสนอความต้องการพัฒนาของชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนร่วมดำเนินงานในกิจกรรมพัฒนาชุมชน กิจกรรมตามประเพณีและวิถีชุมชน ให้ประชาชนได้ร่วมจัดทำข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาการดำเนินงาน ประชาชนควรได้รับการอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร โดยการเปิดรับข้อเสนอให้หลายช่องทาง ให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบผลการดำเนินงานของทุกโครงการที่ดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการคนในชุมชนและสามารถตรวจสอบได้ ให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน จัดสรรโครงการพัฒนาลงสู่ชุมชน ด้วยการกระจายให้ทุกหมู่บ้านอย่างเป็นธรรม เพิ่มโครงการสร้างงานสร้างรายได้ในชุมชน มีการขยายเขตหรือเพิ่มเติมความสว่างของไฟฟ้าในชุมชน ทุกหมู่บ้าน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมการเสนอความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร

5. แนวทางการบูรณาการหลักสารณียธรรม 6 กับหลักการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งจำแนกเป็นปัจจัยหลักสารณียธรรม 6 ด้าน คือ 1) เมตตามโนกรรม เป็นความคิดที่ดี มองโลกในแง่ดีมีความปรารถนาดีต่อกัน รักและเมตตาต่อกัน คิดแต่เรื่องที่ดีสร้างสรรค์ให้กัน ไม่มีความหึงหวง ไม่มีอคติ ให้โอกาสซึ่งกันและกันและให้อภัยซึ่งกันและกันเสมอ 2) เมตตาวจีกรรม พูดแต่สิ่งที่ดี พูดด้วยเจตนาที่เป็นความหวังดี พูด

ให้กำลังใจ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดซ้ำเติมบั่นทอนกำลังใจ ไม่นินทาใส่ร้ายทั้งต่อหน้าและลับหลัง พูดคำแนะนำที่ดีและมีประโยชน์ ไม่โกหกหลอกลวง 3) เมตตาการุณยธรรม ทำดีต่อกัน ช่วยเหลือกันทางกายด้วยความนอบน้อม รู้จักให้เกียรติ ไม่เบียดเบียนหรือรังแกกัน ไม่ทำร้ายกันให้ทนทุกข์ ทำสิ่งที่ถูกต้องตลอดเวลา 4) สาธารณโภคี แบ่งปันประโยชน์ร่วมกันด้วยความเป็นธรรมแม้สิ่งนั้นได้มาเพียงเล็กน้อยแต่แจกจ่ายเพื่อร่วมบริโภค แบ่งปันความสุขร่วมกัน 5) สีสสามัญยุตา ประพฤติในสุจริตความดีอย่างสม่ำเสมอ ประพฤติตนมีระเบียบวินัยเหมือนผู้อื่น ไม่ประพฤตินทางที่แตกแยกจนถูกผู้อื่นรังควานหรือดูถูกหมุ่คณะ 6) ทิฏฐิสามัญยุตา เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ยึดมั่นในหลักความดีมีเหตุผลเป็นอุดมคติอย่างต่อเนื่อง กับหลักการมีส่วนร่วม 4 ประการ ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผล

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอดงขัณฑ์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเป็น

1. ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นลำดับที่ 4 ในจำนวน 4 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมเข้าดำเนินกิจกรรมรับฟังข้อมูลข่าวสาร เพื่อแก้ไขปรับปรุงโครงการต่างๆ ที่เป็นการพัฒนาในชุมชนมากที่สุด รองลงมาได้ คือ มีส่วนได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจกำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหาและความต้องการ มีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชน มีส่วนได้ตัดสินใจแสดงความคิดเห็น ในโครงการ/กิจกรรมในชุมชน และมีส่วนในการคัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมในการดำเนินงานพัฒนาในชุมชน ประเด็นที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอดงขัณฑ์ จังหวัดร้อยเอ็ดน้อยที่สุด คือ มีส่วนในการแก้ไขปัญหา อุปสรรคจากการบริหารงาน/กิจกรรมโครงการพัฒนาในชุมชน โดยมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

2. ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นด้านที่มีค่าระดับการมีส่วนร่วมเป็นลำดับที่ 3 จากทั้งหมด 4 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมและประเพณีที่ชุมชนจัดขึ้นมากที่สุด รองลงมา คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยประสานงานให้คนในชุมชนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อชุมชน มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น การรณรงค์ป้องกันยาเสพติด มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมการพัฒนาของชุมชน เช่น การปรับภูมิทัศน์ ระบบสาธารณูปโภค การจัดการสิ่งแวดล้อม และประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน โดยมีส่วนร่วมในระดับมาก ประเด็นที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน โดยมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

3. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนได้รับการบริการ การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนจากโครงการความร่วมมือกับ อบต.บึงนคร เช่น การกำจัดขยะมูลฝอย มากที่สุด รองลงมา คือ มีรายได้จากโครงการสร้างงานในชุมชน เช่น ค่าจ้างงานผลิตภัณฑ์ชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมได้รับความสะดวกจากบริการสาธารณะของชุมชน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ประชาชนมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากการติดตั้งโคมไฟส่องสว่างถนนในชุมชน และมีส่วนได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงจากองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร หรือผู้นำชุมชน ตามลำดับ ข้อที่ประชาชนมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ประชาชนได้รับการบริการด้านสาธารณสุข เช่น การเยี่ยมบ้านโดย อสม. การกำจัดลูกน้ำ

4. ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอโครงการ กิจกรรมการพัฒนาที่จัดขึ้นในชุมชน มากที่สุด รองลงมา คือ มีส่วนร่วมการเสนอความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการ กิจกรรมพัฒนาในชุมชน มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมการพัฒนาในชุมชน นำไปสู่การแก้ไขปัญหา อบต.บึงนคร เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา และประชาชนมีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมการพัฒนาในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ โดยมีส่วนร่วมในระดับมากทุกข้อ ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีธรรมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ดน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมให้ข้อมูลในการประเมิน โครงการ กิจกรรมการพัฒนาในชุมชนแนวทางการบูรณาการหลักสราณียธรรม 6 กับหลักการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งจำแนกเป็นปัจจัยหลักสราณียธรรม 6 ด้าน คือ 1) เมตตาโมกขธรรม เป็นความคิดที่ดี มองโลกในแง่ดีมีความปรารถนาดีต่อกัน รักและเมตตาต่อกัน คิดแต่เรื่องที่ดีสร้างสรรค์ให้กัน ไม่มีความหึงหวง ไม่มีอคติ ให้โอกาสซึ่งกันและกันและให้อภัยซึ่งกันและกันเสมอ 2) เมตตาจริยธรรม พูดแต่สิ่งที่ดี พูดด้วยเจตนาที่เป็นความหวังดี พูดให้กำลังใจ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดซ้ำเติมบั่นทอนกำลังใจ ไม่นินทาใส่ร้ายทั้งต่อหน้าและลับหลัง พูดคำแนะนำที่ดีและมีประโยชน์ ไม่โกหกหลอกลวง 3) เมตตาการุณธรรม ทำดีต่อกัน ช่วยเหลือกันทางกายด้วยความนอบน้อม รู้จักให้เกียรติ ไม่เบียดเบียนหรือรังแกกัน ไม่ทำร้ายกันให้ทรมาน ทำสิ่งที่ถูกต้องตลอดเวลา 4) สาธารณโภคี แบ่งปันประโยชน์ร่วมกันด้วยความเป็นธรรมแม้สิ่งนั้นได้มาเพียงเล็กน้อยแต่แจกจ่ายเพื่อร่วมบริโภค แบ่งปันความสุขร่วมกัน 5) สีสสามัญญตา ประพฤติในสุจริตความดีอย่างสม่ำเสมอ ประพฤติตนมีระเบียบวินัยเหมือนผู้อื่น ไม่ประพฤตินทางที่แตกแยกจนถูกผู้อื่นรังควานหรือดูถูกหมิ่น 6) ทิฏฐิสามัญญตา เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ยึดมั่นในหลักความดีมีเหตุผลเป็นอุดมคติอย่างต่อเนื่อง กับหลักการมีส่วนร่วม 4 ประการ ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้และเข้าใจเป้าหมายการดำเนินงานตามแผนงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ดและบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

1.2 การนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการใช้กำหนดในเรื่องมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ให้สอดคล้องกับกรอบของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ แนวทางการดำเนินการ

1.3 การนำหลักพุทธธรรมมาปรับใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ให้สอดคล้องกับเป้าหมายภารกิจของส่วนงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการนำหลักสราณียธรรมเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

2.2 ควรศึกษารูปแบบการนำหลักสราณียธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กิริติ กมลประเทืองกร. (2559). การจัดการชุมชน ชุมชนเข้มแข็ง วิถีพุทธ. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, 12(3),94-107

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร.(2543).วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณ์ และความเป็นอื่น.พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิภาษา.

ประกอบ กรรณสูตร.(2542).สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.พิมพ์ครั้งที่ 3.กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธาการพิมพ์.

อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์. (2540).ระบบการศึกษากับชุมชน : กรอบความคิดและข้อเสนอเพื่อการวิจัย.กรุงเทพมหานคร : แพลนพรีนติ้ง.